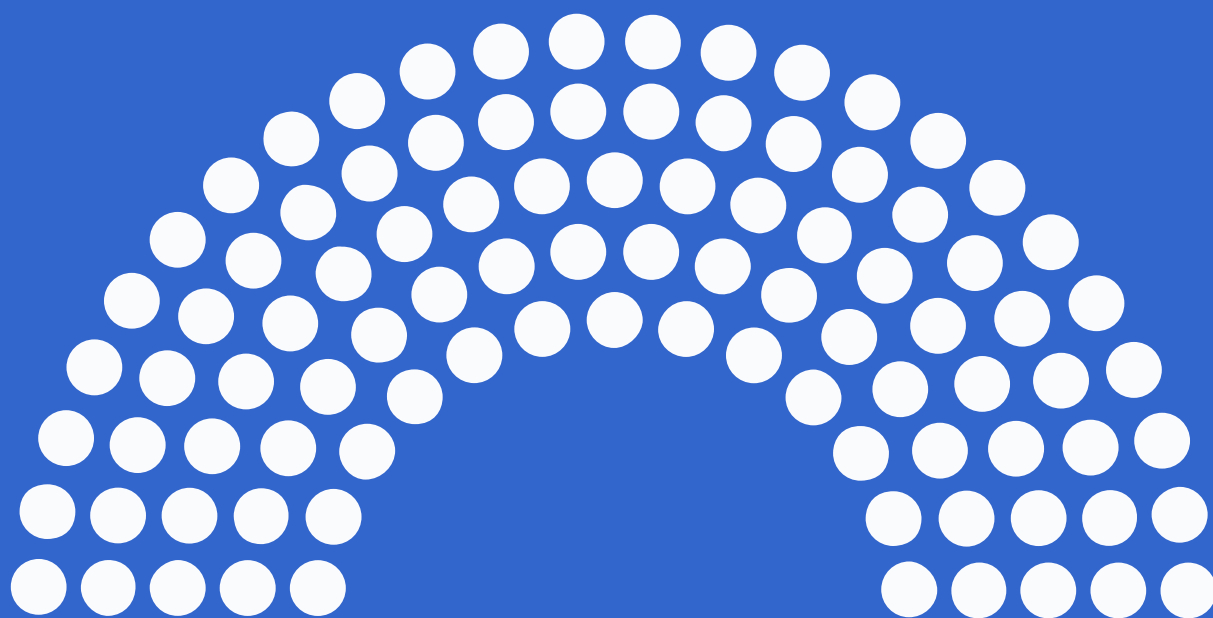

OTVORENOST ZAKONODAVNE VLASTI U BOSNI I HERCEGOVINI

REGIONALNI INDEKS OTVORENOSTI

Otvorenost zakonodavne vlasti u Bosni i Hercegovini

Autorica: Amina Izmirlić Čatović

Sarajevo, 2023.

Regionalni indeks otvorenosti

ZaštoNe?

PARTNERI
SRBIJA

NED | NATIONAL
ENDOWMENT
FOR
DEMOCRACY
SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD

DANES JE
NOV DAN

Ovaj dokument je dio projekta koji finansira National Endowment for Democracy (NED). Njegov sadržaj ne odražava nužno mišljenje donatora.

OTVORENOST PARLAMENATA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kao i u dosadašnjim istraživanjima, s obzirom na specifičnost uređenja Bosne i Hercegovine, istraživanjem za 2022. godinu obuhvaćeni su parlamenti na državnom ali i entitetskim nivoima te se istraživala otvorenost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, odnosno njena dva doma - Predstavničkog doma PSBiH i Doma naroda PSBiH, otvorenost Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i njegova dva doma - Predstavničkog doma Parlamenta FBiH i Doma naroda Parlamenta FBiH, kao i otvorenost Narodne skupštine Republike Srpske.

Bosna i Hercegovina se i ovog puta nalazi na predzadnjem mjestu sa gotovo identičnim rezultatom kao i u istraživanju za prethodnu godinu, te otvorenost ovog puta iznosi 46,18% i ovaj rezultat je lošiji za 0,07% u odnosu na prethodnu godinu.

Kada su u pitanju četiri principa na kojima su zasnovani indikatori, evidentno je da bi da se rezultat otvorenosti i transparentnosti u svim segmentima mogao značajno unaprijediti s obzirom da rezultat niti jednog od ova četiri principa ne prelazi 50%.

Najotvoreniji parlament u BiH je kao i prethodnih godina državni parlament odnosno Parlamentarna skupština BiH sa prosječnim rezultatom otvorenosti od 56,98%, gdje je Predstavnički dom PS BiH nešto otvoreniji sa rezultatom od 57,651%, dok je Dom naroda PS BiH zadovoljio 56,31% indikatora. U oba slučaja došlo je do blagog pada od nekoliko procenata u odnosu na prethodnu godinu kada je pak došlo do rasta od oko 8%.

Zatim slijedi Narodna skupština Republike Srpske sa 42,37% zadovoljenih indikatora, te Parlament Federacije Bosne i Hercegovine sa prosjekom otvorenosti od 37,29% od čega je federalni Dom naroda zadovoljio 41,07% indikatora, a Predstavnički dom federalnog parlamenta 33,53% indikatora.

Za razliku od prošlogodišnjeg istraživanja kada je Parlament FBiH odnosno Predstavnički dom ovog parlamenta ostvario nešto lošiji rezultat, ove godine došlo je do poboljšanja od oko 6%, a i rezultat Doma naroda PFBiH je bolji za oko 2%. Rezultat ovogodišnjeg istraživanja za NSRS je gotovo identičan rezultatu od prošle godine, i zabilježeno je poboljšanje od svega 0,10%.

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je najviši zakonodavni organ Bosne i Hercegovine koji se sastoji od dva doma - Predstavničkog doma i Doma naroda.

Predstavnički dom PSBiH bilježi nešto bolji rezultat otvorenost od 57,65% dok Dom naroda PSBiH bilježi rezultat od 56,31%, a prosječna otvorenost državnog parlamenta iznosi 56,98%.

Ovogodišnje istraživanje ukazuje da je rezultat otvorenosti nešto lošiji u odnosu na prethodne godinu kada je došlo do poboljšanja rezultata, dok je u istraživanju za 2022. godinu došlo do pada od oko 4%.

Kada su u pitanju osnovne informacije koje nedostaju na web stranici, radi se biografijama članova kolegija oba doma, koje u trenutku istraživanja za 2022. godinu nisu bile dostupne. Također, informacije o platama javnih službenika/ica nisu bile dostupne.

Unapređenje je i dalje potrebno i kada je u pitanju dostupnost godišnjih, polugodišnjih izvještaja o radu, analiza uticaja propisa (RIA), strategija ili pravilnika kojim se uređuje pitanje otvorenosti i transparentnosti.

Niti jedan od dva doma PSBiH i dalje nema Facebook ili Twitter/X nalog niti direktni online kanal za komunikaciju sa građanima ili uputstva na koji način građani mogu da izraze zabrinutost ili podnesu žalbu u vezi sa odlukama i akcijama ove institucije.

Iako je prethodnih godina zaprimljen odgovor na upitnik od strane oba doma PSBiH, kao i odgovor na Zahtjev za pristup informacijama u zakonskom roku, u istraživanju za 2022. godine indikatori na koje se odgovori dobijaju iz upitnika ocijenjeni su negativno s obzirom da odgovori na upitnik nisu zaprimljeni.

PREDSTAVNIČKI DOM PSBIH

Iako u istraživanju za 2022. godinu Predstavnički dom PSBiH bilježi nešto lošiji rezultat od prošlogodišnjeg, ova institucija je najotvorenija od svih pet parlamentarnih institucija sa rezultatom od 57,65%.

U pogledu indikatora koji bi se trebali unaprijediti, u slučaju Predstavničkog doma PSBiH nije pronađen CV odnosno biografija predsjedavajućeg ove institucije, što je svakako jedan od osnovnih i bazičnih indikatora koji bi se lako mogli unaprijediti.

Također informacije o platama javnih službenika/ica, kao i spisak zaposlenih nedostaju, kao i periodični izvještaj o radu, što je bio slučaj i prethodne godine, a istraživanje za 2022. godinu pokazalo je da nije bio dostupan ni plan/program rada..

Rezultat otvorenosti i transparentnosti mogao bi se unaprijediti i kroz omogućavanje audio/video prijenosa sjednica radnih tijela državnog parlamenta, a i kroz potpunije informacije o procesu javnih nabavki s obzirom na činjenicu da tokom istraživanja nije bilo moguće pronaći npr. ugovore za provedene javne nabavke.

Jedan od razloga nešto lošijeg rezultata je i činjenica da ovaj dom nije odgovorio na upitnik koji je u okviru istraživanja poslan svim institucijama, zbog čega je dio indikatora negativno ocijenjen. Prethodnih godina Predstavnički dom PSBiH odgovarao je na upitnik zbog čega je rezultat otvorenosti bio veći i davao značajniji uvid u rad ove institucije.

DOM NARODA PSBIH

Dom naroda PSBiH kao druga najotvorenija parlamentarna institucija zadovoljava 56,31% indikatora, i ovaj rezultat je nešto lošiji u odnosu na prošlogodišnje istraživanje. I u ovom slučaju razloga nešto lošijeg rezultata je u činjenici da nije zaprimljen odgovor na upitnik, dok su ostali indikatori uglavnom ostali nepromijenjeni u odnosu na istraživanje za 2021. godinu.

Jedan od osnovnih indikatora koji nedostaje kod ove institucije je biografija odnosno CV predsjedavajućeg, a nije bilo moguće pronaći ni informacije o platama i zaposlenicima, plan/program rada i izvještaj o radu, periodične izvještaje o radu, audio/video prijenos sjednica radnih tijela, kao ni ugovore o provedenim javnim nabavkama ili pak izvještaj o provedbi plana integriteta za prethodnu godinu. Nedostaje i strategija koja bi tretirala pitanje otvorenosti i transparentnosti, a i budžetska transparentnost je aspekt koji bi se mogao unaprijediti.

PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Baš kao i državni parlament, Parlament FBiH ima dvodomnu strukturu i najviše je zakonodavno tijelo u entitetu Federacija Bosne i Hercegovine. Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je zadovoljio oko 37,29% postavljenih indikatora, odnosno Predstavnički dom PFBiH zadovoljio je 33,52% postavljenih indikatora, dok je Dom naroda PFBiH zadovoljio 41,07% postavljenih indikatora.

U odnosu na prethodno istraživanje, kada je zabilježen blagi pad, istraživanje za 2022. godinu pokazalo je da je došlo do blagog poboljšanja otvorenosti.

PREDSTAVNIČKI DOM FBIH

U odnosu na prethodnu godinu, Predstavnički dom FBiH bilježi poboljšanje rezultata otvorenosti od skoro 7%.

Ipak, s obzirom da ova institucija zadovoljava tek nešto više od 33% postavljenih indikatora, ima još dosta prostora za unapređenje. I kod ove institucije, baš kao i prethodnih godina, prisutan je nedostatak nekih najosnovnijih indikatora poput funkcionalnog pretraživača na web stranici, organograma, CV predsjedavajućeg, informacija o platama, spisak zaposlenih.

Informacije o programu/planu rada kao i godišnjim i periodičnim izvještajima o radu su također segment koji je potrebno unaprijediti, kao i aspekt budžetske transparentnosti i transparentnosti javnih nabavki, ali i dostupnosti strateških dokumenata.

Kako bi institucija bila otvorenija i pristupačnija građanima/kama bilo bi potrebno unaprijediti i indikatore koji se odnose na dostupnost informacija o pristupu informacijama - vodič za pristup informacija i posebna sekcija na web stranici koja bi sadržavala sve relevantne podatke o slobodnom pristupu informacijama.

Također, na web stranici nije bilo moguće pronaći plan integriteta i izvještaj o provedenom planu integriteta što je svakako bitan segment otvorenosti i transparentnosti jedne institucije koji bi trebao biti unaprijeđen. S druge strane, ovog puta dostupan je etički kodeks koji nije bio dostupan tokom istraživanja za 2021. godinu.

DOM NARODA PFBIH

Dom naroda je otvoreniji dom federalnog parlamenta te zadovoljava 41,07% indikatora, te bilježi blagi rast otvorenosti u istraživanju za 2022. godinu.

Ipak, i kod ovog doma postoji dosta prostora za unapređenje, naročito ako uzmemo u obzir da i ovdje nedostaje niz bazični indikatora poput organograma, biografije predsjedavajućeg, informacija o imenima i pozicijama zaposlenih itd.

Također, nije dostupan program/plan rada niti prateći izvještaji o radu. Budžetska transparentnost, kao i potpunije informacije o javnim nabavkama mogle bi biti unaprijeđene s obzirom da nedostaje nekolicina traženih informacija iz ovih oblasti.

Dom naroda federalnog parlamenta je jedna od rijetkih institucija koja, kao i prošlih godina, ima spisak primanja poslanika/ca, a na zvaničnoj web stranici moguće je pronaći i video prijenos održanih sjednica, kao i podatke o prisustvu ili odsustvu poslanika/ca sa sjednica što je svakako pozitivna praksa.

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRPSKE

Najviši zakonodavni organ Republike Srpske (NSRS) u istraživanju za 2022. godinu bilježi gotovo identičan rezultat kao i 2021. godine, te je ovog puta zabilježen blagi rast od 0,10%. Isti slučaj zabilježen je i tokom istraživanja za 2021. godinu, kada je došlo do rasta od 0,02%. S tim u vezi, izmjena ili poboljšanja većine indikatora nije bilo, te su rezultati identični već nekoliko godina.

NSRS je kao i prethodnih godina odgovorila na poslani upitnik, a za razliku od prošle godine zabilježen je i odgovor na zahtjev za slobodan pristup informacijama.

I dalje nedostaju indikatori kao što su dostupnost informacija o platama ili spisak imena i pozicija zaposlenih. Nedostaju i godišnji, polugodišnji i kvartalni izvještaji o radu ove institucije i njenih komiteta, kao i dostupnost strategija ove institucije.

Pored toga, ni NSRS ne koristi neke od društvenih mreža poput Facebooka ili Twittera/X, ne vrši audio/video prijenos sjednica, niti objavljuje transkripte održanih sjednica ove institucije i njenih radnih tijela.

Do poboljšanja nije došlo ni kada je u pitanju budžetska transparentnost, pa se i dalje ne objavljuju budžet za građane, periodični, polugodišnji i finalni izvještaji o izvršenju budžeta,

a u pogledu transparentnosti javnih nabavki bilo bi potrebno unaprijediti aspekt objave ugovora o javnim nabavkama.

Ova institucija nema komunikacionu (PR) strategiju, niti, kao što je to bio slučaj i prethodnih godine ažurirane informacije odnosno uputstva za ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama, ili zasebnu rubriku sa svim podacima i informacijama relevantnim za oblast slobodnog pristupa informacijama.

Direktan kanal za komunikaciju sa građanima/kama na web stranici, ili korištenje Facebook i Twitter/X mreže su također indikatori koji je potrebno unaprijediti kada je u pitanju Narodna skupština Republike Srpske.

METODOLOGIJA

Regionalni indeks otvorenosti mjeri stepen do kojeg su institucije zemalja Zapadnog Balkana otvorene prema građanima/kama i društvu, na osnovu četiri principa: (1) transparentnost (2) pristupačnost (3) integritet i (4) učinkovitost.

Princip transparentnosti podrazumijeva da su organizacione informacije, budžet i postupak javnih nabavki javno dostupni i objavljeni. Pristupačnost se odnosi na obezbjeđivanje i poštovanje procedura za slobodan pristup informacijama, te poboljšanje dostupnosti informacija kroz mehanizam javnih rasprava i jačanje interakcije s građanima/kama. Integritet obuhvata dostupnost mehanizama za prevenciju korupcije. Posljednji princip, učinkovitost, tiče se monitoringa i evaluacije politika koje sprovode institucije.

Vodeći se međunarodnim standardima i preporukama i primjerima dobre prakse, ovi principi su dalje razrađeni kroz posebne kvantitativne i kvalitativne indikatore koji se ocjenjuju na osnovu dostupnosti informacija na službenim internet-stranicama institucija, kvaliteta pravnog okvira za pojedinačna pitanja, drugih izvora javnog informisanja i upitnika koji su proslijeđeni institucijama.

Kroz indikatore mjerili smo i analizirali otvorenost institucija zakonodavne vlasti. Mjerenje je provedeno u periodu od marta do maja 2023. Greška mjerenja iznosi +/- 3%. Na osnovu rezultata istraživanja, uradili smo analizu s ključnim kritičnim tačkama i problemima u domenu otvorenosti rada institucija za koje se nadamo da su od koristi za unapređenje njihovog rada.